

‘Vwo-examenprogramma mag evenwichtiger’

SLO monitort de invoering van het examenprogramma bedrijfseconomie. Begin mei staat opnieuw een monitoronderzoek uit. Hoe landt het examenprogramma bij docenten? Wat wordt gewaardeerd, waar is verbetering nodig?

De vorige monitorronde was mede input voor de aanpassingen in de syllabus havo. In deze nieuwe ronde ligt de nadruk op het examenprogramma vwo. In dit interview spreek ik met drie bovenbouwdocenten: Remon Korteweg (Carolus Clusius College Zwolle), Ton Smakman (Regius College Schagen) en Marjolein van Heezik-Davits (Augustinianum in Eindhoven). Hoe ervaren zij het examenprogramma?

Als eerste komt de periode Covid-19 aan bod. De invoering van het programma is voor een deel gehinderd door het virus en docenten moesten keuzes maken. Zoals Remon Korteweg aangeeft: ‘Ik kwam vorig schooljaar door lesuitval en incomplete klassen in de problemen met mijn planning. Gelukkig kreeg ik het af, maar tijd om te herhalen was er amper.’

De andere docenten beamen dit beeld. Marjolein van Heezik-Davits: ‘Ik heb een praktische opdracht (PO) over personeelsbeleid. En normaal laat ik de leerlingen aan elkaar presenteren. Maar dit schooljaar lukte dat gewoon niet. En daarmee is een stukje leereffect uitgebleven. Bij die PO moeten de leerlingen een manager interviewen over zijn managementstijl. Vorig schooljaar heb ik die opdracht helemaal niet kunnen doen. Nu ging dat gelukkig makkelijker.’

Ton Smakman

Marjolein van Heezik-Davits

Remon Korteweg

‘Bij havo ben ik aan het jagen. Je moet door en kunt niet lang stilstaan bij een bepaald onderwerp.’

Ton Smakman geeft aan dat hij de keuzeonderwerpen weliswaar behandelt, maar dat het vluchtiger ging. Ook onderdelen van de Vecon Business School heeft hij afgelopen periode minder voortvarend kunnen insteken. ‘Ik heb weliswaar aan bedrijfseconomische vaardigheden kunnen werken met mijn klassen, maar minder, helaas.’

Wvo-programma: lastig oordelen

Over het wvo-programma geeft Marjolein aan dat het lastig in te schatten is hoe het programma echt past in de tijd. Het is wel helder dat wvo het minder druk heeft dan havo. Ton zegt: ‘Bij wvo was de onlineperiode ook minder problematisch dan bij havo. De cij-

fers die mijn wvo-leerlingen halen zijn niet wezenlijk anders en er was ruimte om te verdiepen. Bij havo ben ik aan het jagen. Je moet door en kunt niet lang stilstaan bij een bepaald onderwerp.’

Alle drie docenten herkennen het beeld dat het voor de havoleerling ook lastiger was om online de concentratie op te brengen en dat de wvo-leerling toch zelfstandiger zaken oppakt. De wvo-leerling kent meer discipline.

Remon: ‘Los van dat, de grootte van de beide examenprogramma’s is gewoon scheef. Er komen bij het wvo-programma niet veel extra dingen bij, maar je hebt een jaar meer. Je kunt veel meer de diepte in en keuzeonderwerpen kunnen daarmee een plekje krijgen.’ De drie deelnemers zijn dan ook nieuwsgierig naar de voorstellen van de syllabuscommissie havo, die op het moment van interviewen nog niet bekend waren.

Vwo onevenwichtig

De drie deelnemers vinden dat het examenprogramma vwo mooi, maar onevenwichtig is. Ton: 'Domein G, externe verslaggeving met de ratio's, is eigenlijk relatief oppervlakkig, terwijl we met opties wel ongelofelijk de diepte ingaan. Misschien wel te diep.'

'Ook bij familierecht in domein B1 ervaar ik dat het programma te veel vraagt', vervolgt Ton. 'Het examenprogramma als geheel zie ik zeker als vwo-waardig. Dat zit hem niet zozeer in de rekenvaardigheden, maar vooral in de informatievaardigheden. Leerlingen vwo moeten goed kunnen bepalen welke informatie relevant is en wat ze met die informatie moeten doen. De leerling moet overzicht houden door goed te lezen.'

Marjolein beaamt dit, maar is er nog niet helemaal uit op welke onderdelen ze meer diepgang wil zoeken. Daarvoor was het de afgelopen jaren te rommelig met de lesuitval. En toen Remon net de diepte in wilde met marketing, werd zijn groep vwo 5 zelf getroffen door het virus. Over opties zegt hij: 'Op zich is het mooi en wordt er gebruik gemaakt van hogere denkvaardigheden. Aan de andere kant: welke leerling gebruikt deze theorie? Welke leerling wordt echt een dérgelijk actieve belegger?'

Ook Ton spreekt van een ongelukkige keuze en vindt het jammer dat cryptovaluta niet aan bod komen, terwijl leerlingen daar heel erg mee bezig zijn. Hij zou dit onderwerp, ook als het om de pedagogische aspecten gaat, juist willen aansnijden. 'Want het is te zeer een hype met verontrustende gokelementen.'

Centraal examen nog onwennig

De docenten zijn blij met de nodige centrale examens die de afgelopen periode beschikbaar zijn gekomen.

Toch is er een bepaald ongemak, omdat in tegenstelling tot het oude M&O er nog geen sprake is van een duidelijk, uitgekristalliseerd format.

Remon: 'Ik miste bij het vwo echt het nodige aan vragen op het gebied van marketing. Dat vond ik zonde.' Marjolein voegt daaraan toe: 'Leerlingen moesten bij mij veel leren op dit gebied. Dan is het wel jammer als de marketingvraag toch heel beperkt is ingestoken. Ik snap dat je bij een centraal examen niet alles kunt vragen, maar nu was dit wel erg scheef.'

En Ton stelt: 'Na een periode van vijf jaar hebben we uiteindelijk een goed beeld. Het kan best zo zijn dat marketing bij het komend centraal examen wel meer aan bod komt. Dat maakt het geven van een oordeel lastig.' Remon ervaart dat leerlingen zoeken naar helderheid. Ze willen weten wat van hen verwacht wordt en vooral hoe de nieuwe onderwerpen aan bod komen. 'Die onzekerheid speelt breed op school', stelt Marjolein. 'Je merkt dat leerlingen onzeker zijn geworden van de afgelopen periode. Heb ik elk onderwerp wel goed begrepen? Heb ik wel genoeg geoefend? Heb ik de stof wel goed bijgehouden? Het zijn geen normale jaren geweest, ook met aangepaste overgangsnormen. Het is allemaal minder ingesleten. De leerlingen maken gelukkig wel gebruik van het extra reparatieaanbod dat we als school bieden.'

Ondernemerschap, marketing en samenleving

Remon moest in de afgelopen jaren ondernemerschap vooral theoretisch aanvliegen. Hij heeft een aantal onderdelen via een persoonlijke opdracht kunnen doen, zoals marketing en een opdracht over de levensloop, maar daarbij is helaas ondernemerschap 'geslachtofferd'.

Ton vertelt dat hij dit jaar wel ondernemers op school heeft kunnen uitnodigen en in 5 vwo een ondernemingsplan heeft kunnen schrijven. Als het gaat om excel-vaardigheden is het beeld identiek. Er was minder ruimte om te oefenen en daarmee is excel beperkt gebleven. 'Maar,' stelt Ton, 'met vwo bleek dit weer iets makkelijker dan met havo. Je kon de vwo-leerlingen thuis hiermee aan de slag laten gaan.'

'Ik vind marketing en samenleving, E3, minder geslaagd als subdomein,' zegt Ton. 'Maar ik heb wel kunnen kijken wat een onderneming in het publieke domein kan oppakken. Dus meer de nadruk op sociaal ondernemerschap, hoe je als ondernemer een bijdrage kunt leveren aan het oplossen van een sociaal probleem.'

Marjolein heeft de maatschappelijke aspecten van marketing vooral gekoppeld aan circulair ondernemen. 'Ik wilde met de klas nadenken over hoe je koopgedrag kon beïnvloeden als het gaat om het duurzaamheidsvraagstuk. Hoe kan je als ondernemer de klanten daarin meenemen? Hoe pak je zoiets concreet aan?'

En Remon heeft in zijn klas gedebatteerd over kindermarketing, maar ook over reclames als Second Love en wat de rol van de Reclame Code Commissie is. 'Ook gokreclames hebben we uitvoerig besproken in de klas. Ik vond het een leuk onderdeel!'

Wat veranderen aan vwo-programma?

Mijn laatste interviewvraag behelst suggesties voor de aanpassing van het vwo-programma. Ton zou het beleggingsgedeelte in B1 willen omgooien, en ondernemerschap en marketing, in tegenstelling tot familierecht, meer diepgang geven.

Marjolein vindt onderdelen over familierecht wel leuk, maar haar beeld is dat het examenprogramma versnipperd is. 'Soms ontbreekt de samenhang in

'Ik zou het circulaire en maatschappelijke verhaal van ondernemerschap meer terug willen zien. Anno 2022 is dat toch een basisvereiste.'

mijn beleving. Het komt ook doordat je onderdelen niet echt kunt afsluiten, zoals in het verleden bij M&O marketing. Nu zit alles er in en is het één pakket.'

Ook Remon vindt de samenhang soms lastig te ontdekken. Domein B1 is wel een verrijking, maar daarin zou hij beleggen willen aanvliegen met strategieën die beleggers zelf kunnen hanteren. 'En ik zou het circulaire en maatschappelijke verhaal van ondernemerschap meer terug willen zien. Anno 2022 is dat toch een basisvereiste.'

De monitoring staat vanaf begin mei open. De resultaten worden besproken met OCW, CvTE, Vecon en andere betrokkenen. Vul vooral de vragenlijst in. Leerlingen havo en vwo kunnen ook een vragenlijst invullen. Onder de inzenders worden cadeaubonnen verloot.

Gebruik deze links:

Leerlingen:

Docenten:

Marc den Elzen is leerplanontwikkelaar bij SLO.

